

hom, 46; a...pošljednje *svijetlo* prostrlo se preko mora, Sa ostrva, 1903, 41). Pa i sam *Nametak*, koji se zalaže za upotrebu oblika *svjetlo*, piše *svijetlo*: ... to li je ono slavno mjesto, gdje je ugledao ... *svijetlo* dana ... (Dobri Bošnjani, 1937, 52). Sve nam ovo pokazuje da u jezičkom osjećanju nekih naših pisaca postoje dvojaki oblici ove riječi koje oni naporedo upotrebljavaju. Ne bih mogao prihvatiti da tu imamo *ije* po pravopisu koji propisuje samo *svijetlo*, jer, kako smo vidjeli, na jednom dosta velikom prostoru jekavske teritorije imamo baš taj izgovor.

Na osnovu iznesenog možemo reći da oblik *svijetlo* nalazimo baš tamo gdje treba tražiti »Toskanu štokavskog govora«, a i da taj oblik upotrebljavaju mnogi naši pisci, a to sve skupa obliku *svijetlo* daje pravo da i dalje ostane u književnoj upotrebi.

O S V R T I

ARABLJANI, ŠKOTLANDANI I SLIČNA ČUDA

U novije vrijeme pojavili su se u našoj štampi neki čudnovati nazivi naroda i zemalja, kakvih dosada nismo čuli, a koji vrijeđaju svakoga, tko ima smisla za narodni jezik. Navodim tri primjera:

1. ARABLJANI. Prigodom putovanja maršala Tita u arapske krajeve vrlo je često u štampi upotrebljavan naziv *Arabljani*, iako naš književni i narodni jezik poznaje samo *Arape*. Dokaz za ovu tvrdnju nalazimo i u enciklopedijama i u narodnoj pjesmi »Marko Kraljević i Crni Arapin«. Odakle su i kako došli do nas ti *Arabljani*, ne znam, ali držim, da nije potrebno dokazivati, kako je taj naziv pogrešan.

2. ŠKOTLANDANI. Svakako je protivno hrvatskosrpskom jeziku nazivati stanovnike Škotske »Škotlandanima«, što se također dosta nalazi u našoj štampi. Istina, stanovnik Škotske naziva se engleski »Scot«, a zemlja »Scotland«, no baš tako, kako se od *Hrvat* zemlja naziva *Hrvatska* ili od *Englez* *Engleska*, iako se zemlja engleski zove *England*, tako treba od imenice *Škot* da bude *Škotska*, a ne *Škotlandija*, kao što, bar zasada, ni od *England* nije još nitko stanovnike te zemlje nazvao *Englandanima*.

3. Zemlje, koje se prostiru oko rijeke *Saar*, postale su političkom jedinicom, kad ih je versajski ugovor stavio pod posebnu upravu Društva naroda. Službeni naziv bio je: francuski »Territoire de la Sarre«, njemački »Saargebiet«, odnosno na našem jeziku: Sarsko područje. To je područje i danas pod posebnom upravom i često dolazi u novinske vijesti, ali pod sasvim pogrešnim nazivom: *Sarland* i čak *Sarlandija!* Zašto ne ispravno: *Sarsko područje?*

Ima takvih pogrešnih naziva i više, no zasad sam naveo samo ova tri, jer su naročito apsurdni.

Dr. Milovan Zoričić

JEZIČNO ZASTRANJIVANJE

1. *Radnja*. Možda se ni jedna druga riječ toliko ne zloupotrebljava kao riječ *radnja*. U »radnjama« naših građani jedu, piju, briju se, kupuju raznu robu i t. d. Tako se barem čini, sudeći ne samo po pisanju štampe, po natpisima i oglasima, nego i po govoru mnogih, kojima nedostaje jezični osjećaj. — Gostionice su *radnje* (»ugostiteljske radnje«), »buffeti« su »radnje«, briačnice su »radnje«, radionice i prodavaonice su »radnje«, jednom riječi »radnja« postaje općeniti naziv za oznaku mjesta, gdje se obavlja bilo kakav

rad ili posao. »Radnja« čini nepotrebnima riječi radionica, prodavaonica, dućan, poduzeće i t. d. Kao da se vraćamo u doba, kad su se točionice alkoholnih pića nazivale »vinarsko-rakijske radnje«, koje su, uzgred rečeno, između svih »radnja« jedine opravdavale svoje jezično obilježje!

2. *Podrška*. Pored rusizma »podržati prijedlog« rusizam »podrška« osvaja sve više naše jezično »tržište«. Kad čitamo našu štampu, dobivamo dojam, da o »podršci« ovisi zapravo sve, svi uspjesi i nedaće naših ljudi, već prema tome, da li podršku dobivaju ili je gube. Naše riječi pomoć i potpora kao da su izgubile svoje humano značenje!

3. *Osipati se*. Nedavno je jedan zagrebački list donio ovu vijest: »Poujadov pokret počeo se osipati.« Zacijelo mnogi čitalac nije bio odmah načistu, o čemu se tu radi, jer glagol *osipati se*, kao i perf. oblik *osuti se*, u našem jezičnom krugu imaju svoje određeno značenje: biti čime osut. Otud su i nastale riječi *osip, ospa, ospice, osutak* i t. d. U ARj. navodi se, da jedino po Vukovu tumačenju *osipati se* znači *činiti, da se što raspada*.

4. *Nositi se*. U zagrebačkim novinama sve češće susrećemo glagol *nositi se* u smislu *boriti se*, na pr. »Arbenz se još uvijek nosi s pobunjenicima«, »Naša privreda se još uvijek nosi s velikim poteškoćama«. U ARj. ističe se, da se za glagol *nositi se* u značenju *boriti se, rvati se*, iz XVIII. vijeka nije našlo nijednoga primjera. No u rječniku Vukovu i u narodnim pjesmama to je značenje potvrđeno, na pr. *Nosiše se* (t. j. dva junaka) *ljetni dan do podne*. Ipak u našem današnjem književnom jeziku upotreba glagola *nositi se* u značenju *boriti se* ima značaj figurativnog izraza, što znači, da ga valja upotrebljavati samo s naročitim obojenjem. Drugim riječima, glagol *nositi se* ne može uvijek i svagdje zamijeniti glagol *boriti se*. Nespretnost takve upotrebe jasno se vidi u citiranom primjeru: »Naša privreda se još uvijek nosi s velikim poteškoćama.« Ta je rečenica mnogim našim čitaocima čak nejasna. Stoga bih dakle savjetovao ograničenu

upotrebu glagola *nositi se* u značenju *boriti se*.

5. *Bazična industrija*. Ne samo u štampi, nego i u govorima naših političkih ljudi, često se spominje »bazična industrija«. Premda se u prvi mah čini, da je sve u redu, ipak je tu pridjev bazičan pogrešno upotrebljen, jer riječ baza (grčki *basis*), iz koje je izveden, ima dvojak značenje. Osim značenja, koje odgovara našoj niječi osnova, temelj, *baza* kao kemijski pojam znači nešto posve drugo. Od kemijske baze izveden je pridjev bazičan, t. j. lužnat ili alkaličan, pa zato pridjev, koji se izvodi od riječi *baza* u značenju osnova, ne može glasiti *bazičan*, nego — *bazan*. Budući da se kod upotrebe izraza »bazična industrija« ne misli na neku industriju lužina, nego na osnovnu ili temeljnu industriju, treba, kad se već izbjegava naša riječ, kazati *bazna industrija*. Danijel Dunkić

PETI SASTANAK PRAVOPISNE KOMISIJE

Peti sastanak Pravopisne komisije održao se u Sarajevu od 19. do 24. ožujka o. g. Prisutni su bili svi članovi Komisije, kojoj je stavljeno u zadatak da izradi zajednički pravopis za hrvatskosrpski jezik. Zasedalo se u prostorijama Filozofskog fakulteta, a na dnevnom redu bila su ova pitanja: 1. pretresanje stilizacijâ dosadašnjih zaključaka, 2. interpunkcija (nastavak), 3. kratice, 4. pravopisni znaci, 5. pisanje tuđih riječi, 6. pisanje futura I. i 7. izjednačivanje gramatičke terminologije.

Jednoglasnim zaključkom određeno je, da se prva točka odgodi za slijedeće zasjedanje, kada će se raspravljati o svima stilizacijama. O drugoj, trećoj, četvrtoj i šestoj točki raspravljen je sav materijal i doneseni su zaključci o svima pojedinostima, dok je o petoj točki doneseno načelno rješenje, koje još treba primijeniti u pojedinostima na slijedećem sastanku. Na raspravljanje o 7. točki nije se stiglo, ali je izabran referent, koji će na slijedećoj sjednici podnijeti konkretni prijedlog za rješenje toga značajnog pitanja.